

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑΣ
ΤΟΥ ΑΡΕΙΟΥ ΠΑΓΟΥ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ
ΤΗΛ.: 2106419332
FAX: 2106411523

Αθήνα 2 Απριλίου 2020

Αριθ. Πρωτ. 2040
Αριθ. Γνωμοδότησης : 2

Προς

Το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Τμήμα Ιατρικής – Εργαστήριο Ιατροδικαστικής και Τοξικολογίας

Θέμα: Νομιμότητα διενέργειας πραγματογνωμοσύνης από
παθολογοανατόμο που δεν ανήκει στο Διδακτικό-Ερευνητικό
Προσωπικό (ΔΕΠ) του Πανεπιστημίου

Επί του ερωτήματος, το οποίο μας υποβλήθηκε με το από 27-2-2020 έγγραφο των Ιατροδικαστών-Αναπλ. Καθηγητών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ) Λήδας Κοβάτση και Φωτίου Χατζηνικολάου «σχετικά με τη δυνατότητα/νομιμότητα της παθολογοανατομικής εξέτασης νεκροτομικών δειγμάτων (κατόπιν εντολής από ανακριτικές/προανακριτικές αρχές προς το ΑΠΘ) και υπογραφής των αντίστοιχων εκθέσεων από παθολογοανατόμους – μη μέλη ΔΕΠ», η κατά το άρθρο 25 § 2 Ν. 1756/1988 (Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργιών) γνώμη μας είναι η ακόλουθη:

Ζητήματα ερμηνευτικά του ισχύοντος νομικού πλαισίου, σχετιζόμενα με τη διενέργεια ιατροδικαστικών πράξεων (ενίοτε συναφή με το προκείμενο ερώτημα), κατ' επανάληψη έχουν αποτελέσει αφορμή ασκήσεως της γνωμοδοτικής αρμοδιότητας της Εισαγγελίας του Αρείου Πάγου (βλ. ΓνωμΕισΑΠ 3/2017 [Π. Καραγιάννη], ΠοινΧρ 2017, 632 και ΠοινΔικ 2017, 862, ΓνωμΕισΑΠ

4/2011 [Γ. Χατζίκου], ΠοινΧρ 2011, 749 και ΠοινΔικ 2011, 484, ΓνωμΕισΑΠ 9/2003 [Χρ. Σιδέρη], ΠοινΧρ 2004, 954 και ΠοινΔικ 2003, 1332, ΓνωμΕισ ΑΠ 3065/1996 [Ηλ. Σπυρόπουλου], ΠοινΧρ 1997, 713 [και στην eisap.gr με αρίθμηση 14/1996]). Κατά τη διερεύνηση του θέματος διαπιστώσαμε ότι η Πρυτανεία του ΑΠΘ, επιχειρώντας να διευθετήσει τα interna της πανεπιστημιακής κοινότητας, κατά το πρόσφατο παρελθόν, είχε θέσει στη Νομική Επιτροπή του Πανεπιστημίου το ίδιο ζήτημα, που και τώρα τίθεται με το υποβληθέν ερώτημα. Η προκληθείσα, τότε κατ' αυτόν τον τρόπο, γνωμοδότηση (με αριθμό 1910 και ημεροχρονολογία 9-2-2016), που συνέταξε ο Αναπληρωτής Καθηγητής της Νομικής Σχολής Θεόδωρος Παπακυριάκου (ως μέλος της Νομικής Επιτροπής του ΑΠΘ) κρίνεται απολύτως ορθή και ως εκ τούτου τυγχάνει της ανεπιφύλακτης αποδοχής μας. Επικροτώντας, λοιπόν, τους νομικούς συλλογισμούς και τα συμπεράσματα του καθηγητή Θεόδωρου Παπακυριάκου, ελάχιστα προσθέτουμε στις σκέψεις που ακολουθούν, οι οποίες, βεβαίως, διαφέρουν κατά το ότι είναι διατυπωμένες υπό το πρίσμα των επελθουσών, στο μεταξύ, νομοθετικών μεταβολών του Ν. 4596/2019 και του νέου Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 2 §§ 1, 2 του Ν. 3772/2009 («Μεταρρυθμίσεις στην οργάνωση της Ιατροδικαστικής Υπηρεσίας κ.λπ.»), όπως αντικαταστάθηκαν με το άρθρο 37 του Ν. 4596/2019, «1. Η κατά τόπον αρμοδιότητα των ιατροδικαστικών υπηρεσιών συμπίπτει προς εκείνη του ομώνυμου ή των ομώνυμων προς αυτές Εφετείων. Οι ιατροδικαστικές υπηρεσίες διενεργούν ιατροδικαστικές πράξεις, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται οι ψυχιατρικές πραγματογνωμοσύνες, ύστερα από παραγγελία των Εισαγγελικών και Ανακριτικών αρχών και των Ανακριτικών υπαλλήλων, οι οποίοι ενεργούν ύστερα από εισαγγελική παραγγελία, καθώς και των ποινικών δικαστηρίων που λειτουργούν στην περιφέρεια του ομώνυμου ή των ομώνυμων προς αυτές Εφετείων. Οι

ανωτέρω πράξεις δύνανται, υπό τις αυτές προϋποθέσεις, να διενεργούνται από τα Νοσηλευτικά Ιδρύματος του Εθνικού Συστήματος Υγείας που διαθέτουν κατάλληλη υποδομή και ειδικότητες και από τα εργαστήρια Ιατροδικαστικής και Τοξικολογίας των Πανεπιστημιακών Ιδρυμάτων. Στα Πανεπιστημιακά Ιδρύματα οι ιατροδικαστικές πράξεις εκτελούνται αποκλειστικώς από μέλη Διδακτικού – Ερευνητικού Προσωπικού (Δ.Ε.Π.). Για τις πράξεις που διενεργούνται συντάσσονται, χωρίς υπαίτια βραδύτητα εκθέσεις από τους ιατροδικαστές, τους Επικουρικούς ιατρούς-ιατροδικαστές και τα μέλη του Διδακτικού – Ερευνητικού Προσωπικού (Δ.Ε.Π.). 2. Κατ' εξαίρεση, επιτρέπεται, εφόσον κρίνεται αναγκαίο ή συντρέχει αδυναμία των κατά τόπο φορέων της παραγράφου 1, να δοθεί εντολή για διενέργεια ιατροδικαστικών πράξεων σε άλλη ιατροδικαστική υπηρεσία από εκείνη που ορίζεται στην παράγραφο 1». Εξάλλου, κατά τα οριζόμενα στον ΚΠΔ (Ν. 4620/2019, όπως ισχύει μετά το Ν. 4637/2019): «Αν απαιτούνται ειδικές γνώσεις ορισμένης επιστήμης ή τέχνης για να γίνει ακριβής διάγνωση και κρίση κάποιου γεγονότος, οι ανακριτικοί υπάλληλοι ή το δικαστήριο μπορούν αυτεπαγγέλτως ή με αίτηση κάποιου διαδίκου ή του εισαγγελέα να διατάξουν πραγματογνωμοσύνη» (άρθρο 183 εδ. α ΚΠΔ), «Αν η πραγματογνωμοσύνη δεν μπορεί να γίνει σε εργαστήριο που ιδρύθηκε ειδικά από τον νόμο καθώς και σε άλλες εξαιρετικές περιπτώσεις, διορίζονται δύο ή περισσότεροι πραγματογνώμονες. Σε επείγουσες ή μικρότερης σημασίας περιπτώσεις μπορεί να διοριστεί μόνο ένας» (άρθρο 184 εδ. α, β ΚΠΔ), «Το συμβούλιο των πλημμελειοδικών, ύστερα από πρόταση του εισαγγελέα πλημμελειοδικών, καταρτίζει μέσα στο τρίτο δεκαήμερο του Σεπτεμβρίου κάθε χρόνο πίνακα πραγματογνωμόνων κατά ειδικότητες από πρόσωπα που διαμένουν στην έδρα του και είναι κατάλληλα για τη διενέργεια πραγματογνωμοσύνης, προτιμώντας δημόσιους υπαλλήλους» (άρθρο 185 εδ. α ΚΠΔ).

Από τις προεκτεθείσες διατάξεις προκύπτει ότι το Εργαστήριο Ιατροδικαστικής και Τοξικολογίας του ΑΠΘ, ως «εργαστήριο που ιδρύθηκε ειδικά από το νόμο» κατά την έννοια του άρθρου 184 ΚΠΔ, έχει παράλληλη αρμοδιότητα, στην περιφέρεια του Εφετείου Θεσσαλονίκης, με την Ιατροδικαστική Υπηρεσία του Υπουργείου Δικαιοσύνης και με όσα Νοσηλευτικά Ιδρύματα του ΕΣΥ διαθέτουν κατάλληλη υποδομή και ειδικότητες για τη διενέργεια ιατροδικαστικών πράξεων και τη σύνταξη εκθέσεων πραγματογνωμοσύνης, τις οποίες παραγγέλλουν τα δικαστήρια, οι εισαγγελείς, οι ανακριτές και οι ανακριτικοί υπάλληλοι. Οι παραγγελίες αυτές για διενέργεια ιατροδικαστικών πράξεων (νεκροψίας-νεκροτομής, τοξικολογικής ανάλυσης, ιστολογικής – παθολογοανατομικής εξέτασης, ανάλυσης DNA), απευθυνόμενες προς το Εργαστήριο Ιατροδικαστικής και Τοξικολογίας του ΑΠΘ, πρέπει να εκτελούνται αποκλειστικά από μέλη του Διδακτικού-Ερευνητικού Προσωπικού του Πανεπιστημίου, δηλαδή από τους (κατά τη διάκριση του Ν. 4009/2011) καθηγητές (πρώτης βαθμίδας, αναπληρωτές, επίκουρους) ή τους (τυχόν υπάρχοντες, υπό μεταβατικό καθεστώς) λέκτορες. Μόνον τα έχοντα την ιδιότητα του μέλους ΔΕΠ πρόσωπα είναι κατά νόμον αρμόδια να διενεργούν τις ιατροδικαστικές πράξεις και να υπογράφουν την οικεία έκθεση της εργαστηριακής πραγματογνωμοσύνης. Η προηγηθείσα ερμηνευτική προσέγγιση αναφέρεται στην πραγματογνωμοσύνη που διενεργείται στο ειδικώς καθιδρυμένο εργαστήριο, την «ιδρυματική» κατά τους θεωρητικούς του Ποινικού Δικονομικού Δικαίου (βλ. Ν. Ανδρουλάκη, Θεμελιώδεις έννοιες της ποινικής δίκης, β' εκδ. 1994, σελ. 257, Αδ. Παπαδαμάκη, Ποινική Δικονομία, ε' εκδ. 2011, σελ. 259, πλαγιαρ. 352), την οποία πρέπει να ξεχωρίζουμε από εκείνη που διενεργεί πραγματογνώμονας επιλεγμένος από τον πίνακα των πραγματογνώμωνων (άρθρο 185 ΚΠΔ), ο οποίος δέχεται ατομικά εισαγγελική, ανακριτική ή δικαστική παραγγελία για διενέργεια πραγματογνωμοσύνης (άρθρο 183 ΚΠΔ). Πραγματογνωμοσύνη

αυτής της δεύτερης κατηγορίας, η οποία συχνά είναι «δυναμική» (άρθρο 184 ΚΠΔ, βλ. Ν. Ανδρουλάκη, όπ.παρ.), θα μπορούσε να διενεργήσει και πρόσωπο που συνεργάζεται με το Εργαστήριο Ιατροδικαστικής και Τοξικολογίας χωρίς να είναι μέλος ΔΕΠ, έχοντας άλλη ιδιότητα (επιστημονικός συνεργάτης ή πανεπιστημιακός υπότροφος), αρκεί να συντρέχουν οι παραπάνω προϋποθέσεις των άρθρων 183, 184 και 185 ΚΠΔ. Πρόκειται, όμως, για (άλλης κατηγορίας) πραγματογνωμοσύνη από φυσικό πρόσωπο (ελεύθερο πραγματογνώμονα) που ενεργεί εκτός της δομής της υπηρεσίας (του Εργαστηρίου Ιατροδικαστικής και Τοξικολογίας).

Εν κατακλείδι, προσήκει αρνητική απάντηση στο ερώτημα του εγγράφου σας, δηλαδή: δεν είναι σύνηθες η διενέργεια ιατροδικαστικής πράξης παθολογοανατομικής εξέτασης νεκροτομικών δειγμάτων (και η σύνταξη-υπογραφή της σχετικής έκθεσης) από παθολογοανατόμο ιατρό που δεν είναι μέλος του Διδακτικού-Ερευνητικού Προσωπικού, όταν η εισαγγελική, ανακριτική ή δικαστική παραγγελία για διενέργεια πραγματογνωμοσύνης απευθύνεται προς το Εργαστήριο Ιατροδικαστικής και Τοξικολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Ο Αντεισαγγελέας του Αρείου Πάγου

Δημήτριος Παπαγεωργίου

Κοινοποίηση:

- 1) Υπουργείο Δικαιοσύνης
- 2) κ.κ. Εισαγγελείς Εφετών της χώρας και δι' αυτών στους κ.κ. Εισαγγελείς Πρωτοδικών της Περιφέρειάς τους